

DOI: 10.31617/1.2023(150)09
УДК 005.336.6:378.4.091.212

САМЧУК Володимир,
к. філос. н., старший викладач кафедри
маркетингу
Державного торговельно-економічного
університету
вул. Кіото, 19, м. Київ, 02156, Україна

ORCID: 0000-0002-4435-7584
v.a.samchuk@knute.edu.ua

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ І РЕПУТАЦІЯ УНІВЕРСИТЕТУ

У складних умовах воєнного стану перспектива посилення репутаційного конкурентного чинника набуває принципового значення у функціонуванні вітчизняних університетів. Одним з напрямів роботи зі зміцнення іміджу є пошук значущих для споживачів освітніх послуг тем для комунікацій. Актуальним шляхом для просування бренду ЗВО є акцент на дотриманні стандартів академічної доброчесності в навчанні й дослідженні. Освітній дискурс в Україні вирізнявся загрозливими "традиційними особливостями": виявлення й адекватна реакція на порушення норм академічної доброчесності перебували поза полем пріоритетної уваги адміністрацій ЗВО, а певний відсоток суспільства вважали здобуття вищої освіти "формальною загальною вимогою". Динаміка змін споживчої перспективи щодо таких налаштувань сфокусована в цьому дослідженні. Мета статті – встановлення особливостей сприйняття споживачами освітніх послуг співвідношення між дотриманням стандартів академічної доброчесності та репутацією ЗВО. У дослідженні використано метод систематизації й узагальнення наявних теоретичних джерел та метааналітичних досліджень, присвячених питанням репутації та іміджу

SAMCHUK Volodymyr,
PhD (Philosophical), Senior Lecturer of the
Department of Marketing
State University of Trade and Economics
19, Kyoto St., Kyiv, 02156, Ukraine

ORCID 0000-0002-4435-7584
v.a.samchuk@knute.edu.ua

ACADEMIC INTEGRITY AND REPUTATION OF THE UNIVERSITY

In the difficult conditions of martial law, the prospect of strengthening the reputational competitive factor acquires a fundamental importance in the functioning of Ukrainian universities. One of the areas of work on strengthening the image is the search for topics for communications that are significant for consumers of educational services. Emphasis on compliance with standards of academic integrity in teaching and research is a relevant way for such work to promote the HEI brand. The educational discourse in Ukraine was distinguished by threatening «traditional features»: detection and adequate response to violations of academic integrity norms were outside the field of priority attention of the administrations of higher education institutions, and a certain percentage of society considered obtaining a higher education a «formal general requirement». The dynamics of changes in the consumer perspective regarding such settings are the focus of this study. The aim of the article is to establish actual characteristics of the perception of consumers of educational services of the relationship between compliance with standards of academic integrity and the HEIs reputation. The method of systematization and generalization of existing theoretical sources and meta-analytic studies devoted to the issues of

брендів ЗВО; задля отримання даних щодо ставлення споживачів до проблеми порушення норм академічної доброчесності у вищій освіті проведено анонімне онлайн-опитування та інтерв'ю зі студентами. У результаті дослідження з'ясовано, що респонденти здебільшого сприймають порушення норм академічної доброчесності як загрозу, що погіршує досвід навчання, нівелює справедливую конкуренцію та підважує репутацію ЗВО-порушника. Впровадження науково-дослідницьких програм і відповідних стандартів їх реалізації з широким залученням студентського загалу є надійним ґрунтом для побудови ефективних комунікативних стратегій, які можуть відчутно покращити уявлення ключових цільових аудиторій про репутацію конкретної освітньої інституції.

Ключові слова: новітні виклики академічної доброчесності, репутаційний капітал бренду університету, імідж ЗВО, сприйняття студентів.

JEL Classification: M390

reputation and brand image of higher education institutions were used in the research; in order to obtain data on the consumers' attitude to the problem of violation of academic integrity norms in higher education anonymous online survey and interview with students were conducted. The obtained results have been shown that absolute majority of respondents perceive violations of norms of academic integrity as a threat that worsens the learning experience, eliminates fair competition and undermines reputation of violating HEI. Implementation of scientific programs that meet high research standards with the broad involvement of students is a reliable basis for building effective communication strategies that can significantly improve the perception of key target audiences of the reputation of educational institution.

Keywords: the latest challenges to academic integrity, brand equity of the university, image of HEI, students' perception.

Вступ.

Репутація організацій і брендів є визнаним конкурентним чинником у світі бізнесу. Не є винятком і галузь вищої освіти, тож обґрунтована робота з підвищення сприйнятої цінності вітчизняних ЗВО внутрішніми та зовнішніми аудиторіями є базою для побудови сильніших брендів, розвитку міжнародної співпраці, підвищення цінності диплома ЗВО та органічного залучення абітурієнтів.

До того ж практична реалізація таких цивілізаційних орієнтирів, як інноваційний сталий розвиток та імплементація високих екологічних стандартів залежить від можливостей суспільних інститутів продукувати, поширювати й використовувати передові знання (Верховна Рада України (2018). Проект Закону "Про стратегію сталого розвитку України до 2030 р."). Актуальні дослідження свідчать про те, що в умовах зростання популярності дистанційної освіти спостерігається поєднання загрозливих тенденцій, що можуть відчутно зашкодити ефективній науково-інноваційній роботі ЗВО: об'єктивне збільшення кількості випадків порушень норм академічної доброчесності студентами, зниження ефективності форм технологічної протидії (що відстають від деяких потужних інновацій, зокрема систем штучного інтелекту) та сприйняття споживачами освітніх послуг власних недоброчесних активностей як "етично прийнятних" (Plessis du, E., Westhuizen van der, G. (2022). Чинником, що збільшує вагомість цієї проблеми у вітчизняному контексті є властиве українському суспільству сприйняття вищої освіти як "загально визнаної формальної необхідності" (Duliba, 2022).

Отримання та аналіз ймовірних даних щодо сприйняття споживачами освітніх послуг проблеми співвідношення іміджевих характеристик ЗВО та якості досвіду навчання з дотриманням стандартів академічної доброчесності є практично важливим і відповідає сучасним тенденціям, вітчизняному освітньому контексту та інтересам українського суспільства з погляду посилення репутаційних характеристик українських ЗВО й покращання перспектив досягнення добробуту країни шляхом справжніх інновацій.

Національний інститут стратегічних досліджень України в матеріалі, опублікованому у 2017 р., наводить перелік негативних характеристик вітчизняного освітнього дискурсу: чинник етичної неприйнятності недостатньо дієвий; є "багата" традиція поширення недоброчесних практик, що можуть сягати найвищих щаблів освітніх інституцій; адміністрації ЗВО подекуди не схильні приділяти пильної уваги випадкам порушення правил, й особи, що їх порушують, не відчувають загроз власній академічній кар'єрі; освітні програми є незбалансованими та перевантаженими, сповненими застарілим вмістом і неузгодженими методиками викладання (Національний інститут стратегічних досліджень, 2017). У цьому дослідженні окреслено те, які з цих проявів академічної недоброчесності переважають у сприйнятті студентів і мають найбільші репутаційні загрози ЗВО України.

А. Матеус і Дж. Акоста присвятили статтю систематизації вимірів складного поняття репутації ЗВО, що впродовж останнього часу набуло нових, підкріплених емпіричними дослідженнями, інтерпретацій. Авторами здійснено метааналіз праць, присвячених питанням репутації освітніх інституцій і смисловим та практичним контекстам, у безпосередньому зв'язку з якими перебувають репутаційні показники (Mateus, 2022).

Колектив українських учених на чолі з О. Наливайко розглянули специфіку функціонування культури академічної доброчесності в умовах вимушеного й різкого переходу з аудиторій в онлайн освітнє середовище. Досліджено феномен "більшої припустимості" зловживань в онлайн-взаємодії з урахуванням того, що навчальні курси розраховані на очне опанування (Україна, 2020–2021 рр.). Окрім підстав "більшої допустимості плагіату", серед яких названі "нові правила гри" і зростання невизначеності, запропоновано також способи протидії формам легітимації порушень (Nalyvaiko, 2022).

Е. Плессі та Г. Вестгюйзен проаналізували виклики, які постають перед студентами в умовах онлайн екзаменування, адже можливість довіряти якості оцінювання екзаменаційних робіт в умовах онлайн-навчання є чинником визначення рівня відповідності діяльності ЗВО європейським освітнім стандартам. Через загрози сторонньої допомоги та копіпейсту з інтернет-джерел надана оцінка ефективності спеціалізованих програмних продуктів у запобіганні "читингу". Підкреслено

роль теорій персональної мотивації й впливу суспільної оцінки на уявлення про допустимість або недопустимість недоброчесних практик (Plessis du, 2022).

Українсько-румунський колектив авторів запропонував різносторонній розгляд проблеми відповідності між якістю освіти та дотриманням стандартів академічної доброчесності (надалі – АД). З огляду на те, що фундаментальною метою існування ЗВО вважається продукування новітнього знання, перевіреність й оригінальність наукових здобутків є ключовим пріоритетом. Установлено, що посилення імплементація норм АД – це загальноосвітній тренд, який впливає на зміцнення репутації освітніх інституцій, оскільки виступає одним з основних факторів, що потенційно гарантує високу якість знань і навичок випускників. Наголошено на тому, що саме репутаційні загрози зумовлюють впровадження політики і механізмів дотримання стандартів на рівні окремих інституцій та країн загалом.

Підкреслено, що політики ЗВО щодо питань дотримання дослідницьких стандартів є чинником диференціації їх корпоративної культури і визначають акценти в формах контролю освітніх процесів (Duliba, 2022): від концентрації на виявленні та покаранні винних до стимулювання оригінальних інтелектуальних здобутків.

Здебільшого актуальні публікації, що присвячені питанням дотримання стандартів АД, розглядають академічну культуру як самоцінність, що є зрозумілою з погляду представників дослідницької спільноти. Питання ж репутації розглянуті у проаналізованих працях з перспективи її значущості для корпоративних утворень у їх бізнесових взаємодіях. У цій статті ми спробуємо поєднати такі дослідницькі підходи та віднайти змістовні й практичні перетини у сприйнятті цільовими аудиторіями ЗВО вимірів академічних стандартів і репутації університетів як інституцій, що функціонують у ринкових умовах.

Це дослідження має на меті встановити кризь визначення особливостей сприйняття споживачами освітніх послуг співвідношення між дотриманням стандартів академічної доброчесності та репутацією закладу освіти, чи академічна культура високого рівня обґрунтовано може вважатися стратегічним конкурентним ресурсом ЗВО. Реалізація цієї мети передбачає пошук відповіді на запитання: чи існує у сприйнятті сучасних українських студентів прямий зв'язок між уявленням про дотримання норм АД та іміджем бренду ЗВО; припускаючи, що ця кореляція є реальною, важливо було встановити її міру. Окрім того, доцільно визначити, чи властиве студентам усвідомлення того, що імідж закладу з високими стандартами АД є запорукою їхньої майбутньої професійної кваліфікації та свідчить про якість досвіду навчання і актуальний характер здобутих знань.

Для з'ясування і конкретизації сенсу складного поняття репутації ЗВО, завдань, що ставлять перед собою дослідження іміджу ЗВО в Україні й за кордоном, впливу контекстів ковід-кризи та воєнного стану на поширення недоброчесної освітньої активності в умовах дистанційного навчання й проблеми легітимних і нелегітимних способів використання сучасних інструментів штучного інтелекту у вищій освіті здійснено аналіз теоретичних і практичних здобутків актуальних вітчизняних та західних досліджень, присвячених відповідним питанням. У результаті аналізу проведено абстрагування та узагальнення визначальних змістовних аспектів досліджуваних феноменів, на основі чого здійснено синтез конкретних практично-сміслових характеристик поняття репутації ЗВО та визначено його зв'язки з поняттям про дотримання стандартів АД.

З метою формування емпірично обґрунтованого об'єктивного розуміння перспективи споживачів освітніх послуг щодо потенційного та дійсного негативного впливу проявів академічної недоброчесності на досвід навчання й можливі репутаційні загрози для бренду ЗВО, визначення пріоритетного переліку засобів протидії недоброчесній активності проведено анонімне заочне онлайн опитування на основі анкети, розробленої з урахуванням попередньої роботи з теоретичними джерелами. Розумінню природи міркувань, що зумовили ті чи інші відповіді, присвячене інтерв'ю зі студентами, яке дало змогу доповнити відкритими відповідями й вільними інтерпретаціями закриту структуру опитувальника.

Змістовну структуру основної частини статті утворюють підрозділи, що присвячені: конкретизації поняття репутації ЗВО, основним смисловим і практичним вимірам цього явища; актуалізації цієї проблеми в контексті дистанційної освіти; найсучаснішим загрозам академічній доброчесності, методам протидії і запобігання їм; опитуванню студентів щодо відповідності між дотриманням норм академічної доброчесності та репутацією ЗВО, аналізу отриманих даних; представленню результатів інтерв'ю зі студентами.

1. Виміри поняття репутації ЗВО.

На репутацію будь-якої організації впливають передусім її здобутки, рівень організаційної ефективності з погляду фінансових успіхів, сприйняття зовнішніми й внутрішніми аудиторіями та загальні уявлення суспільства про інституцію (Mateus, 2022). Натомість позитивну роль у створенні ділової репутації ЗВО відіграють: оцінка студентами якості досвіду навчання, прихильність науково-педагогічного колективу, враження від безпосередньої (з інституцією) та опосередкованої (з випускниками) взаємодії зовнішніх стейкхолдерів, конкурентоспроможність та актуальність освітніх програм, роль інституції

в житті суспільства, якість адміністрування та визнання спільнотами науковців і практиків результатів конкретних дослідницьких проєктів. Серед цих факторів пріоритет у впливі на репутацію ЗВО має сприйняття якості освіти здобувачами (Mateus, 2022, с. 10), що прямо корелює з рівнем АД, оскільки саме дотримання освітніх і дослідницьких стандартів є однією з гарантій того, що здобувачі отримують гідний рівень практичних знань і навичок (Stone, 2022).

У вищій освіті *репутація* формується тривалий час, потребує продуманої програми з комунікації й просування. Ґрунтовність і актуальність реалізованих дослідницьких проєктів, їх напрями та клас команд, що здійснюють дослідження, повинні бути тією основою для медійної комунікації ЗВО, що сприяє конкретизації ідентичності та виправданому позиціонуванню *бренду ЗВО*.

Оскільки автентичний досвід сприйняття освітнього процесу студентами має визначальний статус у впливі на репутацію, в організації навчання варто широко залучати студентів до участі в поточних дослідницьких проєктах. Важливим акцентом у дослідженні повинен бути практичний потенціал майбутнього впровадження його результатів у фаховій діяльності випускників – це сприятиме підкріпленню іміджу ЗВО як просунутої дослідницької інституції у сприйнятті зовнішніх стейкхолдерів-роботодавців, що матимуть зиск від успішної реалізації навичок працевлаштованих випускників.

Сучасні праці, в яких проаналізовані уявлення споживачів освітніх послуг про іміджеві та репутаційні характеристики ЗВО, пропонують багатокomпонентну структуру його сприйняття (рис. 1).

Рис. 1. Виміри та елементи структури іміджу бренду ЗВО

Джерело: розроблено автором на основі Gutierrez-Villar, 2022, с. 5

Впровадження і дотримання стандартів АД посилює сприйняття бренду ЗВО на функціональному, афективному та репутаційному рівнях: диференціює освітні програми як питомо дослідницькі, виступає запобіжником можливих скандалів, що шкодять іміджу; досвід навчання у такій інституції вирізняє переживання причетності до створення передових знань; репутація ЗВО, з одного боку, вдало інтегрується у глобальну систему світоглядних та практичних ціннісних орієнтацій на інновації через знання, а з іншого – може безпосередньо сприяти добробуту локальних спільнот, породжуючи та розвиваючи довіру.

2. Сучасні виклики академічній доброчесності в умовах дистанційної освіти.

Безпекові міркування та вимушена еміграція в умовах війни в Україні закономірно зберігають актуальність впровадженої ще з часу ковід-кризи *дистанційної освіти*. Можна припустити, що контекст онлайн-взаємодії відчутно посилює загрози "унормування" порушення норм АД в усіх формах освітньої роботи (практичні заняття, письмові завдання, екзамени), адже цьому сприяє необмежений мережевий ресурс неоригінального, але порівняно якісного і за змістом відповідного навчальним програмам контенту.

Як побудувати онлайн-курси так, щоб цифрові компетенції студентів були підґрунтям для їх стійкого самовдосконалення, розвитку креативних здібностей і навичок розв'язання нетривіальних практичних завдань на основі справді засвоєних знань? До переліку настанов у освітній роботі, що є актуальними як в онлайн-середовищі, так і в аудиторії, що сприяють продукуванню досліджень і відповідного знання за високими академічними стандартами, належать: об'єднання партнерських зусиль (студентів і науково-педагогічних працівників), уникнення упередженості в оцінці аналізованих явищ і процесів, використання визнаних методів і протоколів досліджень, наявність певного діапазону альтернативних інтерпретацій здобутих результатів (Nalyvaiko, 2022, с. 90).

В імплементації цих принципів важливими є такі рівні:

- індивідуальний (студента);
- стиль роботи викладача;
- конкретно-інституційний (культура досліджень, викладання й оцінки знань певного ЗВО, політика й програми сприяння доброчесності);
- суспільно-інституційний (в якому стані, з яким налаштуванням і з якими звичками приходить студент у ЗВО, які очікування має щодо норм взаємодії у вищій школі).

Цікавим й актуальним є питання використання новітніх технологій штучного інтелекту (ШІ) в освіті. Особливого розголосу огляду на можливі загрози АД набув чат *GPT*. Попри значну кількість позитивних варіантів застосування (генерування допоміжного до лекційного матеріалу, створення та перевірка тестів й есеїв, розроблення чат-ботів для обговорення та закріплення заданих тем студентами, що навчаються онлайн, і студентами з особливими потребами), чат *GPT* створює нові можливості для плагіату, адже у відповідь на грамотно прописані студентські запити може продукувати оригінальні тексти та аргументи, демонструючи ознаки критичного мислення (*Susnjak, 2022*). Орієнтовний перелік неправомірних застосувань такий (*Cotton, 2023, с. 2–3*):

- студенти можуть крізь точну специфікацію завдання для чату згенерувати унікальний, написаний живою мовою текст у жанрі академічного есе, авторами якого є не вони (загроза серйозна, адже підважує основну мету роботи ЗВО – розвиток навичок самостійного розв’язання нетривіальних завдань студентами);

- доступ до чату *GPT* окремими студентами на тлі його відсутності у їхніх колег і за умов відсутності фіксації такого неправомірного застосунку викладачем створює несправедливу конкурентну перевагу для студентів з доступом;

- відрізнити текст, написаний студентом, від тексту, згенерованого чатом, дуже складно; тож з’являються обґрунтовані труднощі з оцінкою того, наскільки якісно конкретний студент чи студентка засвоїли матеріал.

Виникає сенс у доповненні цього списку небезпек міркуванням, що перегукується з останньою тезою: в умовах зростання популярності застосування чату *GPT* або інших аналогічних систем ШІ студентами можуть сформуватися підстави для невинуватених підозр, коли викладач виявляється неспроможним відрізнити оригінальну і самостійну роботу без додаткового усного захисту та презентації запропонованих аргументів.

Розв’язання цієї проблеми зводиться до чотирьох стратегій:

- специфікація структури побудови відповіді, яка відрізняється від поширених форм текстів, генерованих ШІ;

- перевірка застосовуваності запропонованих аргументів до екзаменаційних кейсів або усна комунікація, що дасть змогу точніше встановити рівень засвоєння знань і розуміння предмета;

- офіційне інформування здобувачів про правомірну і неправомірну роботу з сучасними інтелектуальними інструментами;

- актуалізація "дизайну" екзаменаційних форм, у яких принципово поєднані елементи "критичного мислення, розв’язання проблем і комунікативні навички" (*Cotton, 2023, с. 5*): прикладом може слугувати включення до видів роботи групових дискусій на основі презентації

практичних стратегій вирішення завдань (активізовано чинник змагальності, до того ж засвідченим є реальне розуміння студента).

Отже, ефективною формою протидії неправомірному використанню систем ІІІ є жива аудиторна взаємодія між викладачем і студентом/студентками із залученням гаджетів і сучасних технологій лише як допоміжних інструментів для збору й перевірки інформації, а не генерування змісту відповідей на запитання практичних та екзаменаційних занять.

3. Дотримання стандартів академічної доброчесності та репутація ЗВО у сприйнятті студентів: опитування й інтерв'ю.

У нашому опитуванні взяли участь 267 студентів бакалаврату та магістратури ДТЕУ, що відбувалося з 13 березня по 11 травня 2023 р. Задля забезпечення широкого охоплення респондентів й отримання максимально однозначних і придатних до інтерпретації результатів опитувальник побудовано з чотирьох коротких закритих запитань з одним варіантом відповіді. Опитування добровільне та відбувалося на умовах анонімності, що сприяло отриманню потенційно невикривленого сприйняття досліджуваного питання.

З метою практичної конкретизації результатів до опитувальника включено інформаційний блок, що ознайомлював респондентів з переліком сучасних форм академічної недоброчесності (Центр академічної етики та досконалості в освіті «Етос», 2023):

- плагіат "класичний" і сучасний – подання створеного ІІІ контенту як власного здобутку;
- фабрикація й фальсифікація даних;
- "фабрики" дисертацій, статей, рефератів, кваліфікаційних проєктів;
- відсутність рецензування матеріалів у наукових журналах;
- корупція в освітньому процесі;
- конфлікти інтересів зацікавлених сторін (найчастіше – ситуації, за яких результат дослідження частково або повністю визначений фінансовими мотивами).

Щодо запитань, то ми цікавились: прийнятністю недоброчесних практик у вищій освіті для викладачів і студентів; найвідчутнішими загрозами від недотримання стандартів АД; найефективнішими, на думку респондентів, методами протидії порушенню норм АД.

Далі надана інфографіка за результатами опитування та її інтерпретація (рис. 2–5):

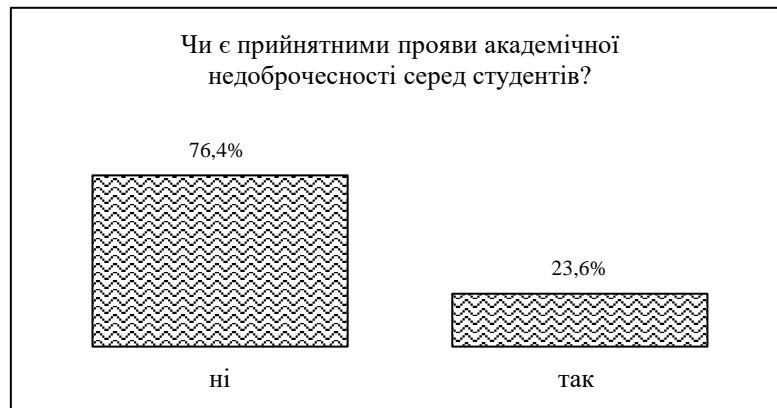

Рис. 2. Сприйняття студентами допустимості недоброчесних активностей у їхній роботі

Джерело: розроблено автором на основі опитування.

Ставлення абсолютної більшості студентів підкреслює нелегітимність недоброчесних активностей, однак відчутний відсоток позитивних відповідей на це запитання є яскравим відображенням масштабу цієї проблеми і свідчить про нагальність пошуку дієвих способів протидії сприйняттю порушень освітніх стандартів як "норми".

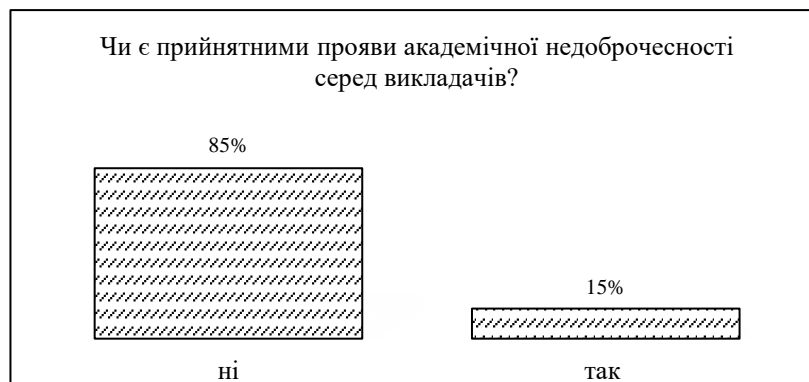

Рис. 3. Сприйняття студентами допустимості недоброчесних активностей у діяльності викладачів

Джерело: розроблено автором на основі опитування.

Ще радикальніше студенти висловилися про допустимість недоброчесності науково-педагогічних працівників. Саме ця меншість голосів викликає занепокоєння, оскільки засвідчує певну міру байдужості до якості взаємодій в освіті, змісту освітніх курсів і майбутніх фахових компетенцій. Пояснення такого ставлення обмеженого кола респондентів може бути наданим крізь призму аргументів, загаданих попередньо у контексті "особливого" способу ставлення до вищої освіти в Україні як некритично сприйнятої загальноновизнаної необхідності (Duliba, 2022; Національний інститут стратегічних досліджень, 2017).

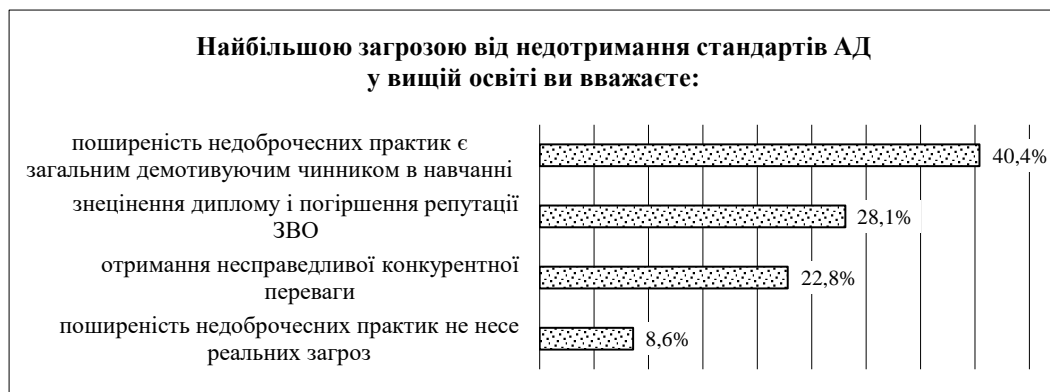

Рис. 4. Оцінка студентами загроз від порушення норм АД

Джерело: розроблено автором на основі опитування.

Щодо оцінки студентами основних загроз, що порушують норми освітньої і дослідницької роботи, то пріоритетними виявилися: сприйняття поширеності й можливості таких порушень, як демотивуючі чинники у навчанні та небезпека знецінення диплома й погіршення репутації ЗВО. Трохи менше чверті опитаних визначальною загрозою назвали отримання несправедливої конкурентної переваги у змагальному освітньому процесі. Лише переважна меншість студентів зазначила, що порушення норм АД не має реальних загроз. Тобто є підстави обґрунтовано стверджувати, що:

- лише частина студентів, що вважали припустимим використання тих чи інших нелегітимних форм освітньої і дослідницької роботи студентами або викладачами, не усвідомлюють небезпеки і практичної шкоди від таких дій;

- ефективна реалізація програм імплементації норм АД і відповідні комунікації ЗВО можуть сприяти посиленню іміджу конкретного ЗВО, адже відповідають наявним студентським запитам на покращання досвіду взаємодій в навчанні, утвердженню автентичних мотиваційних чинників, унеможливленню несправедливих елементів конкуренції та мінімізації загроз "девальвації" статусу ЗВО.

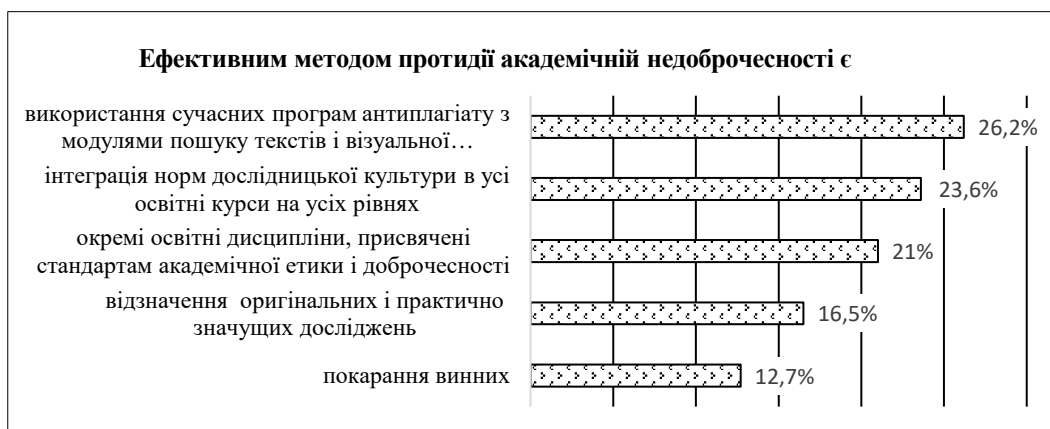

Рис. 5. Оцінка студентами ефективності способів протидії порушенню норм АД

Джерело: розроблено автором на основі опитування.

Понад чверть опитаних ефективним методом протидії академічній недоброочесності вважають широке залучення відповідних програм антиплагіату. Можна припустити, що такий помірний пріоритет технологічного розв'язання проблеми пояснюється критерієм деперсоналізованої об'єктивності: загальна або рандомізована імплементація механізмів знеособленої перевірки з необхідністю призвичаїть учасників освітнього процесу до дотримання норм (характерно, що загроза санкцій щодо порушників у цьому випадку є важливою). Другий результат здобув варіант наскрізного впровадження норм дослідницької культури в усіх формах академічної роботи, що вочевидь підвищує роль і значення консультативного супроводу з боку наукових керівників. Близьким до обох попередніх є показник опції окремої освітньої дисципліни, присвяченої стандартам АД: доцільність цього рішення корелює з переходом на новий етап в освіті від середньої до вищої (акцентованими повинні бути наукові та інноваційні пріоритети ЗВО як дослідницької інституції; слухачі таких курсів здобуватимуть чітке розуміння природи дослідницької роботи, її методів і відповідної культури). Значний відсоток респондентів висловив потребу у відзначенні оригінальних і практично значущих робіт. Найменше голосів віддано за варіант покарання винних. Варто підкреслити, що усі опції знайшли своїх прихильників і вважаються студентами ефективними методами протидії академічній недоброочесності. Закономірно припустити, що будь-які їх комбінації будуть сприйняті студентською аудиторією як ще переконливішими.

Аналіз сприйняття студентами їх ставлення до дотримання або недотримання норм АД і тих чинників, що визначають це ставлення, сприяє пошуку формул у комунікаціях ЗВО, орієнтованих на напрацювання послідовної стратегії імплементації норм АД, що відповідатимуть запитам цієї цільової аудиторії. В нашому дослідженні, окрім опитування, також проведено *інтерв'ю зі студентами*. У вільному обговоренні теми АД взяли участь 8 студентів бакалаврату ДТЕУ, яким продемонстровані попередні результати опитування.

Підсумком дискусії стало часткове висвітлення деяких складних для інтерпретації аспектів результатів опитування. Зокрема здобувачами запропоновані різносторонні аргументи щодо того, чому є певний розрив в оцінках допустимості порушень правил АД викладачами і студентами (тези 1–5). Також оприявлені дві лінії аргументації на користь "припустимості" порушення правил академічної дослідницької й освітньої культури в умовах освітніх реалій в Україні (тези 5 і 6). З'ясувалося, чому покарання винних у порушенні стандартів АД видається абсолютній більшості респондентів малодоцільним (7). Список тез, занотованих автором у ході студентського обговорення, такий:

1. "Негативний вплив викладача, що не звик відповідально продукувати оригінальні змісти, відчутніший, адже впливає на студентську спільноту. Недоброчесні студенти шкодять передусім собі".

2. "Неоригінальний освітній продукт, який пропонує викладач, незнайомий з актуальними здобутками досліджень і практики у сфері його або її компетенції, не має доданої вартості до "сухого" лекційного викладу, можна просто розміщувати лекційний матеріал. Маючи до нього доступ, студенти нічого не втрачають, не відвідуючи лекції".

3. "Оригінальний стиль викладання означає ілюстративний матеріал до теоретичних тез, доповнення кейсів до презентаційного матеріалу. Має цінність з огляду на розуміння перспектив розвитку і становлення певних галузей".

4. "Занурені в тему" викладачі унікально і різнобічного презентують змісти курсів і заохочують бути присутніми як на лекціях, так і на практичних заняттях".

5. "Надлишок завдань і предметів сприяє унормуванню елементів плагіату в роботі: аби впоратися і встигнути за усіма видами роботи. Тому це не аморально. Надмірно інтенсивне навантаження робить ці практики неунікними".

6. "Поєднання роботи і навчання (з життєвим пріоритетом професійної прибуткової діяльності, чинником, посиленням умовами війни) змушує студентів шукати ефективні способи досягнення мінімально задовільних результатів в навчанні, що можуть бути отримані через деякі з практик, які належать до переліку недоброчесних".

7. "Покарання винних немає сенсу, адже негідників не перевиховаєш разовою акцією. Відзначення оригінальних здобутків, натомість, сприяє заохоченню гідних і перспективних дослідників і фахівців".

Таким чином, студенти у своїх висловлюваннях продемонстрували значну зацікавленість саме в оригінальному стилі викладання предметів, що спроможний не тільки залучити аудиторію, а й надихнути на власні наукові пошуки.

Висновки.

Системні знання здобувачів, що можуть бути вдало реалізовані у професійній діяльності, перебувають у прямій залежності від дотримання стандартів АД в освітній взаємодії. Забезпечення ґрунтовності фахових компетенцій своєю чергою посилює репутацію ЗВО у сприйнятті як студентів, так і роботодавців, що отримують вигоду від праці кваліфікованих, сумлінних і креативних співробітників.

Варто плекати культуру неприйнятності порушень норм АД, що сприяє осуду й різносторонньому тиску на порушників правил. Відчутним практичним аргументом, який може виявитися надійним смисловим ядром побудови комунікацій у цьому напрямі, є усвідомлення

взаємозалежності між іміджем добросесної інституції та відповідними способами генерування передових ідей її співробітниками та випускниками: справді оригінальні дослідницькі проєкти "наші/мої/спільні" зміцнюють медійний образ "мого ЗВО", збільшуючи цінність "мого диплома" і відчутно покращують "мої кар'єрні перспективи".

З іншого боку, важливим є заохочення на рівні горизонтальної освітньої співпраці викладача/наукового консультанта і студента або студентського колективу. За такої двобічної стратегії (поєднання несприйняття порушень і залучення до ефективної практично-дослідницької роботи) зростає роль і значення персональних комунікативних навичок і талантів педагога та науковця, оскільки якість взаємодій залежить від рівня особистісної мотивації близького і досяжного лідера думки. Недобросесність за цієї моделі побудови освітнього процесу сприймається як неприйнятний вияв "поганого тону", що загрожує можливості продовжувати ефективно професійно зростати в гідному колективі.

Наведені у публікації дані та їх тлумачення є одним з перших кроків до подальших досліджень, присвячених проясненню та конкретизації проблематики сприйняття студентами вимірів репутації ЗВО щодо питання дотримання стандартів АД. Вочевидь воно може бути поглибленим завдяки доповненню перспективами внутрішньоакадемічної спільноти та поглядами на аналізовані явища зовнішніх стейкхолдерів. Також є потреба в розширеній або альтернативній інтерпретації отриманих результатів та моніторингу майбутньої динаміки сприйняття цієї проблематики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

REFERENCES

Baliun, O., Fiialka, S. (2018). Reputation Capital as the Factor of Competitive Recovery of Ukrainian Enterprises on the International Market. Printing and Publishing: collection of scientific works, 2 (76), 76-88.	Baliun, O., & Fiialka, S. (2018). Reputation Capital as the Factor of Competitive Recovery of Ukrainian Enterprises on the International Market. Printing and Publishing: collection of scientific works, 2 (76), 76-88.
Cotton, D., Cotton, P., Shipway, J.R. (2023). Chatting and cheating: Ensuring academic integrity in the era of ChatGPT. <i>Innovations in Education and Teaching International</i> . https://doi.org/10.1080/14703297.2023.2190148	Cotton, D., Cotton, P., & Shipway, J.R. (2023). Chatting and cheating: Ensuring academic integrity in the era of ChatGPT. <i>Innovations in Education and Teaching International</i> . https://doi.org/10.1080/14703297.2023.2190148 .
Duliba, Y., Petroye, O., Pletsan, P., Havryliuk, A., Antonenko, V., & Antonova, O. (2022). Academic Integrity in Higher Educational Institutions in Times of the Covid-19 Pandemic: World Experience and Ukrainian Realities. <i>Revista Românească pentru Educație Multidimensională</i> , 14 (4Sup1), 1-17. https://doi.org/10.18662/rrem/14.4Sup1/656	Duliba, Y., Petroye, O., Pletsan, P., Havryliuk, A., Antonenko, V., & Antonova, O. (2022). Academic Integrity in Higher Educational Institutions in Times of the Covid-19 Pandemic: World Experience and Ukrainian Realities. <i>Revista Românească pentru Educație Multidimensională</i> , 14 (4Sup1), 1-17. https://doi.org/10.18662/rrem/14.4Sup1/656
Gutierrez-Villar, B., Alcaide-Pulido, P., Carbonero-Ruz, M. (2022). Measuring a University's Image: Is Reputation an Influential Factor? <i>Educational Science</i> , 12 (1), 19, 1-13. https://doi.org/10.3390/educsci12010019	Gutierrez-Villar, B., Alcaide-Pulido, P., & Carbonero-Ruz, M. (2022). Measuring a University's Image: Is Reputation an Influential Factor? <i>Educational Science</i> , 12 (1), 19, 1-13. https://doi.org/10.3390/educsci12010019

Mateus, A., Acosta, J. (2022). Reputation in Higher Education: A Systematic Review. <i>Frontiers in Education</i> . Vol. 7, 1-19. https://doi.org/10.3389/educ.2022.925117	Mateus, A., Acosta, J. (2022). Reputation in Higher Education: A Systematic Review. <i>Frontiers in Education</i> . Vol. 7, 1-19. https://doi.org/10.3389/educ.2022.925117
Nalyvaiko, O., Zhemovnykova, O., Nalyvaiko, N., Molotok, V. (2022). Academic Integrity in the Conditions Forced Distance Learning. <i>Open educational e-environment of modern University</i> , 13, 89-103. https://doi.org/10.28925/10.28925/2414-0325.2022.13	Nalyvaiko, O., Zhemovnykova, O., Nalyvaiko, N., Molotok, V. (2022). Academic Integrity in the Conditions Forced Distance Learning. <i>Open educational e-environment of modern University</i> , 13, 89-103. https://doi.org/10.28925/10.28925/2414-0325.2022.13
Plessis du, E., Westhuizen van der, G. (2022). Building Academic Integrity Through Online Assessment Apps. <i>Education and New Developments</i> . 49-53. https://doi.org/10.36315/2022v2end011	Plessis du, E., & Westhuizen van der, G. (2022). Building Academic Integrity Through Online Assessment Apps. <i>Education and New Developments</i> . 49-53. https://doi.org/10.36315/2022v2end011
Stone, A. (2022). Students Perceptions of Academic Integrity: A Qualitative Study of Understanding, Consequences, and Impact. <i>Journal of Academic Ethics</i> . https://doi.org/10.1007/s10805-022-09461-5	Stone, A. (2022). Students Perceptions of Academic Integrity: A Qualitative Study of Understanding, Consequences, and Impact. <i>Journal of Academic Ethics</i> . https://doi.org/10.1007/s10805-022-09461-5
Susnjak, T. (2022). ChatGPT: The End of Online Exam Integrity? <i>arXiv:2212.09292v1</i> [cs.AI], 19, 1-21. https://doi.org/10.48550/arXiv.2212.09292	Susnjak, T. (2022). ChatGPT: The End of Online Exam Integrity? <i>arXiv:2212.09292v1</i> [cs.AI], 19, 1-21. https://doi.org/10.48550/arXiv.2212.09292
Верховна Рада України (2018). Проект Закону про Стратегію сталого розвитку України до 2030 р. https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=64508	Verkhovna Rada of Ukraine. (2018). Draft Law on the Sustainable Development Strategy of Ukraine until 2030. https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=64508
Національний інститут стратегічних досліджень (2017). Стан і проблеми боротьби з плагіатом в українській освіті. https://niss.gov.ua/sites/default/files/2017-12/plagiat-8be00.pdf	National Institute for Strategic Studies. (2017). The state and problems of combating plagiarism in Ukrainian education. https://niss.gov.ua/sites/default/files/2017-12/plagiat-8be00.pdf
Центр академічної етики та досконалості в освіті «Етос». (2023). http://e-csr.org.ua/node/228	Center of Academic Ethics and Excellence in Education "Ethos". (2023). http://e-csr.org.ua/node/228

Конфлікт інтересів. Автор заявляє, що він не має фінансових чи нефінансових конфліктів інтересів щодо цієї публікації; не має відносин із державними органами, комерційними або некомерційними організаціями, які могли б бути зацікавлені у поданні цієї точки зору. З огляду на те, що автор працює в установі, яка є видавцем журналу, що може зумовити потенційний конфлікт або підозру в упередженості, остаточне рішення про публікацію цієї статті (включно з вибором рецензентів та редакторів) приймалося тими членами редколегії, які не пов'язані з цією установою.

Автор не отримував прямого фінансування для цього дослідження.

Самчук В. Академічна доброчесність і репутація університету. *Scientia fructuosa*. 2023. № 4. С. 138-152. [https://doi.org/10.31617/1.2023\(150\)09](https://doi.org/10.31617/1.2023(150)09)

Надійшла до редакції 28.06.2023.

Прийнято до друку 08.08.2023.

Публікація онлайн 05.09.2023.